

अपर पोलीस आयुक्त
पूर्व प्रादेशिक विभाग, पुणे शहर यांचे कार्यालय
मध्यवर्ती प्रशासकीय इमारत, पुणे स्टेशनजवळ, पुणे ४११ ००१
संपर्क क्र. ०२०-२६११४६०० email -addlcpnorth.pune@nic.in

जा.क्रं.अपोआ/पुप्रावि/वाचक/प्रे.नो./ १०४८/२०२५

पुणे शहर, दिनांक :- २७/०३/२०२५

प्रेसनोट

पुणे शहरातील वाहतूक हा सर्वसामान्यांचा जिद्दाळ्याचा विषय असून साधारणतः शहरातील प्रत्येक व्यक्तीस दररोज किमान १० कि.मी.चा प्रवास करावा लागतो. वाहतूक कोंडीमुळे इंधन अपव्यय, पर्यावरण हानी व मनस्ताप इ. समस्या वाढतात. सन २०२३ मध्ये पुणे शहर हे वाहतूकीचे दृष्टीने सर्वात मंद शहर म्हणून चौथ्या स्थानावर होते तर २०२४ मध्ये ते सातव्या स्थानी होते. त्यामुळे वाहतूकीची समस्या जाणून घेवून ती सोडविणेसाठी सर्व स्तरातून प्रयत्न करणे गरजेचे झाले होते.

त्याअनुषंगाने मा.श्री.अमितेश कुमार, पोलीस आयुक्त, पुणे शहर यांच्या संकल्पनेतून व मा.श्री.रंजनकुमार शर्मा, पोलीस सह-आयुक्त, पुणे शहर यांच्या मार्गदर्शनाखाली श्री.मनोज पाटील, अपर पोलीस आयुक्त, पूर्व प्रादेशिक विभाग, पुणे शहर यांनी पुणे शहरातील वाहतूक समस्या निर्माण करणाऱ्या सर्व कारणांचा प्रायोगिक अभ्यास करून, Empirical study, प्रत्यक्ष निरीक्षणाचे आधारे, तसेच १. IRC 106-1990 - Low Cost Traffic Management Techniques for Urban area, २. IRC SP 043-1994 - Improving Capacity of Roads in Urban area चा वापर करून कमी वेळात व कमी खर्चाच्या उपाययोजना राबविल्या. मुख्य रस्त्यांवरील ट्रॅव्हल टाईम कमी करणे व रस्त्यांची कॅरिंग कॅपेसिटी वाढविण्यासाठी विशेष प्रयत्न करण्यात येत आहेत. त्यामध्ये पुणे महानगरपालिका व इतर शासकीय विभाग / स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या समन्वयाने पुणे शहरातील २६५ कि.मी.चे एकूण ३३ मुख्य रस्ते निश्चित करून या रस्त्यांच्या सुधारणांसाठी विविध उपक्रम सुरू करण्यात आले आहेत.

माहे सप्टेंबर-२०२४ पासून सुरू केलेल्या या उपक्रमांमध्ये, वाहतूक अभियांत्रिकी बदल, तंत्रशुध्द पध्दतीने व्हेईकल काउंटचे आधारे राईट टर्न, लेफ्ट टर्न, यु टर्न बंद किंवा सुरू करणे, मुख्य रस्त्यांचे सरफेसींग चांगले ठेवणे, बॉटल नेक दुर करणे, वाहतूकीस अडथळा ठरणारे पीएमपीएमएल बस थांबे, लक्झरी व रिक्शा थांबे स्थलांतरीत करणे, सिग्नल सिंक्रोनायझ करणे, सिग्नल टायमिंग व्यवस्थित करणे, चौक सुधारणा, पार्किंग मॅनेजमेंट, वाहतूक नियंत्रण साधनांचा वापर, वाहतूक विलगीकरण टेक्नीक्स, अतिरिक्त मनुष्यबळ वापरून वाहतूक नियमन व वाहतूक नियमभंग कारवाई, इ. उपाययोजना करण्यात आल्या.

पुणे शहरात सर्वात पहिल्यांदा एटीएमएस, गुगल मॅप, नागरीक तक्रारी व सोशल मिडीया यांचे माध्यमातून प्राप्त वाहतूक कोंडीचे कारणांचा विश्लेषणात्मक अभ्यास करून त्यानुसार वाहतूक सुधारणा करण्यात येत आहेत.

वरील प्रमाणे केलेल्या उपाययोजनांमुळे शहरातील मुख्य रस्त्यांवरील वाहतूकीचा वेग १०.४४ टक्क्याने वाढला असून, शहरातील मुख्य ठिकाणी होत असलेल्या वाहतूक कोंडीचे प्रमाण ५३ % इतके कमी झाले आहे. या उपक्रमामध्ये खालील प्रमाणे मुख्य बदल करण्यात आलेले आहेत.

१) वाहतूक प्रशिक्षण :-

वाहतूक शाखेकडील अधिकारी व अंमलदारांकरीता वाहतूक नियमन, वाहतूकीचे कायदे व नियम, सॉफ्ट स्किल, कम्युनिकेशन स्किल इ. अभ्यासक्रम असणारे प्रशिक्षण शिबीर सुरू करण्यात आले असून अद्याप पर्यंत ४४५ अधिकारी व अंमलदारांना प्रशिक्षित करण्यात आले असून उर्वरीत सर्वांना याचप्रमाणे पुढील ६ आठवड्यांमध्ये प्रशिक्षित करण्यात येणार आहे.

२) सिग्नल यंत्रणेमध्ये बदल केल्याने वाहतूक गतिमान होण्यास मदत :-

एकूण सिग्नल - ३०२

एटीएमएस सिग्नल - १२४

यापैकी ३३ ठिकाणचे ९७ सिग्नल सिंक्रोनाईझ केले, तसेच पहिल्यांदाच ०२ एटीएमएस स्वतंत्र

सिग्नल सिंक्रोनाईज्ड केल्यामुळे एकूण = ९९ सिंक्रोनाईज्ड सिग्नल व उर्वरीत एटीएमएस स्वतंत्र सिग्नल-२७ आहेत.

उर्वरीत १७६ जुने स्वतंत्र सिग्नल असून त्यापैकी प्रायोगिक तत्वावर एकूण ०२ रिमोट कंट्रोल सह सिग्नल आहेत.

वरील प्रमाणे ३०२ सिग्नल पैकी १२४ एटीएमएस सिग्नल असुन त्यापैकी ३३ ठिकाणचे एकूण ९७ + २ सिग्नल जागतीक वेळ, वाहतूकीचा फ्लो व सिग्नल मधील अंतर इ. बाबींची सांगड घालून **सिंक्रोनाईझ** करण्यात आले, त्यामुळे सिग्नलवर वाहन चालकांना थांबण्याची वेळ कमी झालेली आहे. त्याचप्रमाणे ०२ सिग्नलला रिमोटद्वारे नियंत्रित करण्यात येत आहे. उर्वरीत १७६ जुन्या सिग्नलबाबत महानगरपालिकेसोबत समन्वयाने उपाययोजना करीत आहेत.

३) खालील प्रमाणे एकूण ५९ ठिकाणी केलेल्या बदलामुळे रस्त्यावरील वाहतूकीचा वेग वाढण्यास मदत :-

रस्त्यांवरील राईट टर्न बंद -	१५
रोड रुंदीकरण (बॉटलनेक कमी केले)	१४
जंक्शन/मिडियन सुरु आणि बंद -	०७
पीएमटी बस स्टॉप स्थलांतरीत केले-	१०
लक्झरी बस थांबे स्थलांतरीत केले-	०२
वाहतूकीस अडथळा ठरणारी अतिक्रमणे-	०७
वन वे (एकेरी मार्ग)	०२
आयलॅण्ड रिमुव्ह	०२
वाहतूकीचे वर्गीकरण -	जड वाहनांना बंदी

४) लक्झरी बसेस करीता ऑफ स्ट्रीट पार्किंग व्यवस्था :

१. सोलापूर रोड वरील हडपसर येथे व

२. अहिल्यादेवी नगर रोडवरील वाघेश्वर अशा २ ठिकाणी लक्झरी बसेस करीता ऑफ स्ट्रीट पार्किंग व्यवस्था करण्यात आली आहे.

५) वाहतूक कोंडीच्या कारणांचा प्रथमच अभ्यास करून वाहतूक कोंडीच्या संख्येत घट (एटीएमएस, गुगल मॅप, कंट्रोल व सोशल मिडीया कडून प्राप्त माहिती.)

सन - २०२५

प्रकार	तपशिल	डिसेंबर	जानेवारी	फेब्रुवारी	मार्च	एकूण
टाळता येणारे जामिंग	कैची पडल्याने	२७९	१४	०५	०६	२५
	वाहतूक नियमभंग		००	०२	०४	०६
	रस्त्यावरील खंडे		०५	०३	०५	१३
	रस्त्याचे काम चालू		२८	१५	१८	६१
	वाहतूक फ्लो जास्त		७२	२०	३६	१२८
	उपक्रम उत्सवामुळे		१६	१५	१७	४८
टाळता न येणारे जामिंग	वाहन बंद	२७९	३८	४५	३१	११४
	अपघात झाल्याने		०८	०५	०३	१६
	व्हीआयपी मुव्हमेन्ट		०३	०३	००	०६
	सिग्नल बंद पडल्याने		००	०४	०५	०९
	इतर कारणे		००	०१	०१	०२
	एकूण		२७९	१८४	११८	१२६

वाहतूक कोंडीची इतर ०२ कारणे -

(रस्त्यावर ऑईल सांडल्यामुळे व मनोरुग्ण महीला वाहनांवर दगड मारत असल्याने.)

वरील पैकी वाहतूक कोंडी टाळता न येणाऱ्या कारणांपैकी १४७ ठिकाणी व उपक्रम / उत्सवांमुळे ४८ ठिकाणी झालेली वाहतूक कोंडी अशा एकूण १९५ ठिकाणच्या वाहतूक कोंडी व्यक्तीरीक्त अन्य वाहतूक कोंडीच्या कारणांमध्ये वेळीच उपाययोजना केल्याने घट झाल्याचे दिसून येते.

६) नियमभंग करणाऱ्या वाहन चालकांवर विशेष मोहिमे अंतर्गत गतवर्षाच्या ०३ महिन्यांच्या तूलनेत पाच पट वाढ तर एकूण कारवाईत दुप्पट वाढ -

कालावधी	जानेवारी ते मार्च-२०२४	जानेवारी ते मार्च-२०२५
विशेष मोहिम - ड्रॅक अँड ड्राइव्ह, ट्रिपल सिट, राँग साईड, धोकादायक ड्राईव्हिंग, जड वाहतूक	११,७२४	५६,९७७
एकूण कारवाई -	२,३५,२११	४,४५,८१६

७) सन २०२१/२०२२/२०२३ च्या तुलनेत सन २०२४ व २०२५ मधील कारवाईत दोन पटीने वाढ -

कालावधी	ट्रिपलसिट	रॉग साईड	ड्रॅन्क अॅन्ड ड्राईव्ह	रॅश ड्राईव्हिंग	जड वाहतूक	एकुण
२०२१	१२७७८	३१५९१	५८	१०४५४	६१७१८	१,१६,५९९
२०२२	४९९४	२२९६९	३२	२८५	५२७५८	८१,०३८
२०२३	२२१०८	२११२४	३८४	६८९	२२३६७	६६,६७२
२०२४	४८,५५५	१७८३९०	५२८८	८६८७	४००४१	२,८०,९६१
२०२५, २४ मार्च अखेर	१६२१९	१५४१८६	१३७८	९८०	१६३३४	१,८९,०९७

८) पुणे शहरातील वाहतूक सुधारणामुळे वाहतूक कोंडी कमी होवून वाहतूकीच्या गतीमध्ये वाढ – TOM TOM

Details	2023	2024	Difference
Monthly Congestion Level	Month Nov & Dec.2023	Month Nov & Dec.2024	21% Decrease.
Average travel time per 10 km	34 min 20 sec.	33 min 22 sec.	1 min less than 2023
Average Speed	18.0 Km/h	18.50	0.5 km/h faster than 2023
Average Congestion level	36%	34%	2% less than 2023
Yearly Rush hours	109 h 45 min	108 hours	1 h 45 min less than 2023
Monthly congestion –	75	59	21 % Decrease.

९) एटीएमएस डेटाच्या विश्लेषणातून तुलनात्मक फरक पाहिल्यास वाहतूकीच्या गतीमध्ये दुप्पट वाढ झाल्याचे दिसून येते.-

Description	Month	16 Corridor Month Average	Month Average
2- Month	Aug'24	20.24	20.40
	Sept'24	20.57	
2- Month	Feb-25	22.26	22.53
	Mar-25	22.80	
Difference			2.13
Percentage			10.44%

Description	Month	16 Corridor Month Average	Month Average
2- Month	Dec'24	21.26	21.47
	Jan'25	21.69	
2- Month	Feb-25	22.26	22.53
	Mar-25	22.80	
Difference			1.06
Percentage			4.93%

वरील उपाययोजना केल्यामुळे टॉमटॉमव्दारे सादर केलेल्या रिपोर्टमध्ये सुध्दा सकारात्मक बदल दिसून येत आहेत. नोव्हेंबर, डिसेंबर / २०२३ व नोव्हेंबर, डिसेंबर /२०२४ ची तुलना केली असता वाहतूक कोंडी २१ टक्क्यांनी कमी झालेली आहे. तसेच सरासरी १० कि.मी.साठी लागणारा कालावधी २०२३ च्या तुलनेत १ मिनिटांनी कमी झालेला आहे. सन २०२३ या वर्षामध्ये पुणेकरांना वार्षिक वाहतूकीचे तास १०९.४५ मिनिटे एवढे लागत होते ते सन २०२४ मध्ये १०८ तास, म्हणजेच १ तास ४५ मिनिटांनी सन २०२३ च्या तुलनेत कमी लागत आहे.

एकंदरीत वरील प्रमाणे केलेल्या उपाययोजनांमुळे माहे फेब्रुवारी व मार्च-२०२५ महिन्यांतील वाहतूकीच्या गतीची तुलना मागील वर्षाचे माहे ऑगस्ट-सप्टेंबर व डिसेंबर-२०२४-जानेवारी-२०२५ बरोबर करता, १०.४४ व ४.९३ टक्क्यांनी गतीमध्ये सुधार झालेचे दिसून येते, पुणे शहर पोलीसांकडून करण्यात येणाऱ्या उपाययोजनांमुळे वाहतूकीचे गतीमध्ये नियमित सुधारणा होत असून सरासरी १०.५ टक्क्यांनी गती वाढली असल्याचे दिसून येत आहे.

(मनोज पाटील)

अपर पोलीस आयुक्त
पुर्व प्रादेशिक विभाग पुणे शहर